

FAŠIZEM

A)

- totalitarizem – popolna podreitev državi
- Nemci: »ena država, en narod, en voditelj«
- Italijani: »naš duce ima vedno prav«
- pretirano poudarjanje lastne države, voditelja in naroda
- ljudje slepo verjamejo
- pretirano **sovrašтво do komunizma in delavskega gibanja**
- fašizem je rezultat nesposobnosti rešitve delavskega problema
- popravljanje demokratičnih oblik s surovo silo
- v Italiji **črnosrajčniki**
- v Nemčiji **SA** (jurišni oddelki) in **SS** (zaščitni oddelki)
- na oblasti uporabljajo metode zastraševanja, propagande, državljanse popeljejo v vojno
- značilna tudi socialna demagogija, **avtarkija** (samozadostnost gospodarstva)
- v Italiji fašizem ni tako dosleden v preganjanju Židov, komunistov
- simboli: It.-črne srajce, nem.- rjave uniforme s kljukastimi križi
- fašizem zaradi Pariške mirovne konference, zaostreno gospodarsko stanje, nesposobnost meščanskih strank, da bi rešile socialno krizo

B) Italija

- velika brezposelnost, ki jo izkoristijo voditelji
- stanje v Italiji hujše kot v Nem.
- **Mussolini pride na oblast 1922** - zadeve so zrele za prevzem oblasti
- Mussolini – po poklicu učitelj, urednik časopisa Avanti, najprej socialist, potem desničar
- pravi, da je najvišja družba taka država, ki da lahko ljudem vse kar potrebujejo – totalitaristična
- ustanovi skupino črnosrajčnikov, ki jo sestavljajo brezposelni, ljudje brez službe
- **1922 Mussolini uprizori pohod na Rim** in vkoraka s 40000 fašisti
- tedanji kralj Viktor Emanuel III., **mu da mandat za sestavo nove vlade**
- Mussolini obračuna z nasprotniki
- **1925 postane Duce** – vodja vseh Italijanov
- začne se hud teror nad neitalijanskimi narodi (Slovenci, Hrvati)
- **1920 – požig narodnega doma v Trstu**
- Mussolini načrtno večja prebivalstvo
- vsaj 70 mio ljudi je pogoj za italijanski imperij
- samci so obdavčeni
- **1935 napadejo Etiopijo, 1939 Albanijo**

C) Nemčija

- nemški nacizem
- **anšlus** (priključitev) Avstrije **1938**
- prizadeti zaradi Pariške mirovne konference, vojne odškodnine, devalvacija marke
- **1919 NSDAP** - navdušuje srednje sloje
- **1923 puč v Münchnu ne uspe** – v zaporu nastane Mein Kampf
- Mein Kampf – ideja o nadčloveku, čista arijska rasa, ki mora zagospodariti svetu
- **januar 1933 – predsednik von Hindenburg da Hitlerju mandat za sestavo nove vlade**
- NSDAP si je do 1933 prizadevala priti na oblast
- na volitvah so dobili s 13,7 mio ljudi = 36,8% glasov
- zaradi gosp. krize ljudje verjamejo Hitlerju – največ podpore v srednjem sloju
- **Hitler je postal kancler** in izvajal fašistično diktaturo, razpusil parlament, razpisal volitve in pridobil na svojo stran tudi desne nacionaliste – velika prevlada na volitvah
- nova vlada sprejme zakon, ki vladi za **4 leta omogoči sprejemanje vseh zakonov brez parlamenta**
- vlada sprejema proračun in podpisuje mednarodne pogodbe – dela kar hoče
- **1934 Dolfe rata firer**
- Hitlerjeva stranka ima 2 struji (SA in SS)
- sa hočejo takoj spremembe
- 1934 – **noč dolgih nožev** – čistka v stranki; **SS pobijejo SA**
- naslednji problem so komunisti
- Dolfe uprizori **požig Rajhstaga** (mestne hiše) in obtoži komuniste; bolgarski predsednik Dimitrov je pokazal na prave krivce, vendar ga niso upoštevali; **komunisti so prepovedani**
- organizira tudi **GESTAPO** – tajna policija
- **marca 1933 prvo taborišče Dachau**
- načrtno preganjanje Židov – prepoved vstopov v določene lokale, nošenje zvezd

- **kristalna noč** - Nemci kamenjajo številne vitrine Židov (1938)
- dve fazi izganjanja (**preganjanje Židov, dokončni obračun**)